

Pranešėjų apsauga. Vidinis kanalas

Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymas (toliau – Įstatymas) įtvirtina asmenų, pateikusių informaciją apie pažeidimą įstaigoje, su kuria juos sieja ar siejo tarnybos ar darbo santykiai arba sutartiniai santykiai, apsaugos mechanizmą. Įstatymas taip pat nustato apie pažeidimus įstaigose pranešusių asmenų teises ir pareigas, jų teisinės apsaugos pagrindus ir formas, taip pat šių asmenų apsaugos, skatinimo ir pagalbos jiems priemonės, siekiant sudaryti tinkamas galimybes pranešti apie teisės pažeidimus, keliančius grėsmę viešajam interesui arba jį pažeidžiančius, užtikrinti tokių pažeidimų prevenciją ir atskleidimą.

Pranešimus apie pastebėtus pažeidimus Klaipėdos regos ugdymo centre (toliau – Įstaiga) gali pateikti esami ir buvę darbuotojai arba asmenys sutartiniais santykiais (konsultavimo, rangos, subrangos, stažuotės, praktikos, savanoriškos veiklos ir pan.) susiję su Įstaiga.

Pažeidimas – Įstaigoje galbūt rengiama, daroma ar padaryta nusikalstama veika, administracinis nusižengimas, tarnybinis nusižengimas ar darbo pareigų pažeidimas, taip pat šiurkštus privalomų profesinės etikos normų pažeidimas, mėginimas nuslėpti minėtą pažeidimą ar kitas grėsmę viešajam interesui keliantis arba jį pažeidžiantis teisės pažeidimas, apie kuriuos informaciją apie pažeidimą pateikiantis asmuo sužino iš savo turimų ar turėtų darbo ar sutartinių santykių su Įstaiga arba įdarbinimo ar kitų iki sutartinių santykių metu.

Pranešimai teikiami siekiant apsaugoti viešąjį interesą. Informacija pateikta siekiant apginti išskirtinai asmeninius interesus nebus laikoma pranešimu.

Siekiant sudaryti tinkamas galimybes pranešti apie teisės pažeidimus ir užtikrinti tokių pažeidimų prevenciją bei atskleidimą, Pranešėjų apsaugos įstatymas nustato:

apie pažeidimus įstaigose pranešusių asmenų apsaugos pagrindus ir formas;

apie pažeidimus įstaigose pranešusių asmenų teises ir pareigas;

apie pažeidimus įstaigose pranešusių asmenų apsaugos, skatinimo ir pagalbos jiems priemonės.

Informaciją apie pažeidimą galite pateikti šiais būdais:

Įstaigoje per vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą – elektroninio pašto adresu: pranesk@ruc.lt rekomenduojame pranešimą teikti užpildant Pranešimo apie pažeidimą formą arba laisvos formos pranešimu, nurodant:

- kas, kada, koku būdu ir kokį pažeidimą rengiasi daryti, daro ar padarė ir pan.;
- sužinojimo apie pažeidimą datą ir aplinkybes;
- savo vardą, pavardę, asmens kodą ar gim. datą, darbovietę, kontaktinius duomenis: elektroninio pašto adresą ir kitus duomenis ryšiui palaikyti;
- nurodant, kad ši informacija teikiama vadovaujantis Pranešėjų apsaugos įstatymu.

Tiesiogiai Įstaigos kontaktiniam subjektui: Daivai Jucevičienei, tel. (8 46) 34 60 33 arba atvykus nurodytu adresu (Baltijos pr. 31, Klaipėda) kreipiantis į šį asmenį tiesiogiai.

Prokuratūrai tiesiogiai. Asmuo dėl pažeidimo kreipiasi tiesiogiai į kompetentingą instituciją, kai yra bent viena iš šių aplinkybių:

- pažeidimas turi esminę reikšmę viešajam interesui;
- būtina kuo skubiau užkirsti kelią pažeidimui ar jį nutraukti, nes gali atsirasti didelė žala;
- vadovaujantys, su įstaiga darbo ar sutartiniais santykiais siejami asmenys patys galbūt daro ar yra padarę pažeidimus;

- informacija apie pažeidimą buvo pateikta per vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą, tačiau atsakymas nebuvo gautas arba nebuvo imtasi veiksmų reaguojant į pateiktą informaciją, arba priemonės, kurių buvo imtasi, buvo neveiksmingos;
- yra pagrindas manyti, kad, pateikus informaciją apie pažeidimą vidiniu informacijos apie pažeidimus teikimo kanalu, pranešėjo anonimiškumas ar asmens konfidencialumas gali būti neužtikrintas arba bus siekiama pažeidimą, apie kurį pranešta, nuslėpti;
- Įstaigoje nėra veikiančio vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo;
- asmuo negali pasinaudoti vidiniu informacijos apie pažeidimus teikimo kanalu, nes jo su Įstaiga nebesieja darbo ar kiti teisiniai santykiai.

Viešai informacija apie pažeidimą gali būti teikiama, siekiant pranešti apie gresiantį pavojų žmonių gyvybei, visuomenės sveikatai ar aplinkai, kai siekiant užkirsti kelią tokiai grėsmei būtina imtis skubių veiksmų ir dėl laiko stokos nėra galimybių apie pažeidimą pranešti kitais būdais arba kitais būdais pranešus apie pažeidimą nebuvo laiku imtasi reikiamų veiksmų.

Pagal Įstatymą informacija apie pažeidimus teikiama dėl:

- pavojaus visuomenės saugumui ar sveikatai, asmens gyvybei ar sveikatai;
- pavojaus aplinkai;
- kliudymo arba neteisėto poveikio teisėsaugos institucijų atliekamiems tyrimams ar teismams vykdamas teisingumą;
- neteisėtos veiklos finansavimo;
- neteisėto ar neskaidraus viešųjų lėšų ar turto naudojimo;
- neteisėtu būdu įgyto turto;
- padaryto pažeidimo padarinių slėpimo, kliudymo nustatyti padarinių mastą;
- kitų pažeidimų.

Asmeniui, pateikusiam informaciją apie pažeidimą, bus taikomas konfidencialumas. Reikalavimas užtikrinti konfidencialumą netaikomas, tik tais atvejais, kai to raštu prašo asmuo, pateikiantis arba pateikęs informaciją apie pažeidimą arba asmuo pateikia žinomai melagingą informaciją. Žinomai melagingą informaciją pateikęs ar profesinę paslaptį atskleidęs asmuo atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

Teisinės gynybos priemonės:

Informaciją apie pažeidimą pateikiančio asmens, pagalbininko, pranešėjo, su pažeidimu susijusio asmens teisių ir jų gynimo priemonių negali būti atsisakoma, jos negali būti ribojamos ar paneigiamos darbo santykių, arbitražiniais ar jokiais kitais susitarimais.

Kai pranešėjui daromas neigiamas poveikis, apie tai jis praneša kompetentingai institucijai.

Kai neigiamas poveikis daromas asmeniui, pateikusiam informaciją apie pažeidimą per Įstaigos vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą, jis pateikia pranešimą kompetentingai institucijai, kuri sprendžia klausimą dėl asmens pripažinimo pranešėju.

Informaciją apie pažeidimą pateikęs asmuo, pranešėjas (pranešėjo šeimos nariai, giminaičiai, kolegos, dirbantys Įstaigoje, kurioje informaciją apie pažeidimą pateikęs asmuo šeimos narys, giminaitis, kolega dėl informacijos apie pažeidimą pateikimo gali patirti neigiamų padarinių) dėl patiriamų neigiamo poveikio priemonių nulemtų padarinių gali kreiptis į teismą. Asmuo, kurį su Įstaiga sieja darbo santykiai, vadovaudamasis Administracinių bylų teisenos įstatymu, turi teisę ginčyti dėl jo priimtą ir neigiamų padarinių keliantį administracinį sprendimą arba kitokią veiksmą ar neveikimą.

Pranešėjas turi teisę į atlyginimą už vertingą informaciją ir kompensaciją dėl patiriamo neigiamo poveikio ar galimų padarinių dėl jo pateikto pranešimo.

Informacijos apie pažeidimus teikimo tvarka numatyta informacijos apie pažeidimus teikimo tvarkos apraše, patvirtintame Įstaigos direktoriaus 2022-11-21 įsakymu Nr. V-79 „Dėl informacijos apie pažeidimus teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Siekiant veiksmingai įgyvendinti Pranešėjų apsaugos įstatymo nuostatas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 14 d. nutarimu Nr. 1133 „Dėl Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimo“ yra patvirtinti:

- Atlyginimo pranešėjams už vertingą informaciją tvarkos aprašas;
- Kompensavimo pranešėjams už patiriamą neigiamą poveikį ar galimus padarinius dėl pateikto pranešimo tvarkos aprašas;
- Vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų įdiegimo ir jų funkcionavimo užtikrinimo tvarkos aprašas.